

УДК 340.132.6

А. М. Наконечна, Кандидат юридичних наук, молодший науковий співробітник Львівської лабораторії прав людини і громадянина
ORCID ID: 0000-0003-0622-9386

ЗАДОВОЛЕННЯ ПОТРЕБ ТА ІНТЕРЕСІВ ЛЮДИНИ ЯК ОДНА З ОСНОВНИХ ЦІЛЕЙ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ (ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ)

***Анотація.** Стаття присвячена аналізу теоретичних і методологічних засад визначення потреб та інтересів людини в якості головної цілі правового регулювання в сучасній демократичній соціальній державі. Висвітлено наукові підходи до розуміння сутності цілей права та правового регулювання. Визначено, що кількісний критерій «повноти» задоволення потреб і інтересів слід доповнити критерієм якісним (ціннісним).*

***Ключові слова:** правове регулювання, демократична соціальна держава, потреби та інтереси людини, методологічні засади, ціннісні критерії.*

Постановка проблеми. Євроінтеграційні прагнення України, перебудова її державного та суспільного ладу, трансформація економічних відносин відповідно до ліберальних цінностей — все це дає додаткову підставу замислитись над призначенням сучасного позитивного правового регулювання

у життєдіяльності кожної людини та соціуму в цілому. Одним із можливих дослідницьких шляхів у пошуках такого призначення є виявлення зв'язків правового регулювання з потребами й інтересами людини. Останні є визначальними чинниками людської діяльності в усіх сферах суспільного життя. Починаючи з найдавніших часів, роль цих чинників у розвитку соціуму намагалися з'ясувати мислителі різних філософських шкіл і напрямків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Чільний внесок у розвиток наукової думки стосовно впливу позитивного правового регулювання на стан задоволення людських потреб та інтересів зробили, зокрема, представники соціологічної юриспруденції (Й. В. Галтунг, С. Дністряньський, Р. фон Єрінг, Р. Паунд). Не припинялися дослідження окремих аспектів взаємовпливу потреб (інтересів) та правового регулювання і у радянський період (С. Алексєєв, М. Барінов, А. Екімов, А. Здравомислов, Д. Керімов, О. Малько, П. Недбайло, Р. Халфіна, Л. Явич). У вітчизняній загальнотеоретичній юридичній науці суттєвий поштовх до досліджень ролі правового регулювання у задоволенні потреб та інтересів людини дало розроблення потребового методологічного підходу, який активно застосовується для вивчення правових явищ (Р. Гаврилюк, Д. Гудима, В. Косович, Ю. Лобода, О. Панкевич, Т. Пашук, П. Рабінович). Об'єктами пов'язаних із проблематикою дослідження наукових інтересів вітчизняних учених були, зокрема, зв'язок правотворчої та правозастосовної діяльності із потребами й інтересами, а також забезпечення досягнення справедливого балансу різних видів людських інтересів (М. Козюбра, Н. Крестовська, Б. Малишев, Л. Матвєєва, Ю. Оборотов, С. Стеценко та ін.).

Проте загальнотеоретичного комплексного дослідження правового регулювання як засобу задоволення людських потреб та інтересів ще не було. Тому низка питань, які стосуються відповідної проблематики, досі залишають ся до кінця нез'ясованими. Йдеться, зокрема, про: зумовленість людськими потребами (інтересами) правотворчої діяльності.

Метою статті є аналіз теоретичних і методологічних засад визначення ролі потреб та інтересів людини у цілепокладанні

позитивного правового регулювання в умовах демократичної соціальної державності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальна сутність будь-якої держави визначається, як стверджують професор П. Рабінович і доцент О. Панкевич, через дві її складові, а саме: загальносоціальну сутність (здатність держави задовольняти потреби всього суспільства) та спеціальносоціальну сутність (можливість задовольняти інтереси насамперед домінуючої частини населення) [13, с. 23, 65; 16, с. 59–60]. Такий функціональний зв'язок держави та соціуму через задоволення першою потреб другого доцент Ю. Лобода називає суб'єкт-об'єктивним, оскільки держава – це «одночасно і структурний ідеологічний елемент суспільства (колективного суб'єкта), й об'єктивована форма соціальної пізнавально-практичної діяльності; такою формою є політична організація суспільства, виражена назовні у певних інститутах (механізми держави), відносно відособлена від суспільства та його складових частин». На думку цього автора, саме означений зв'язок держави із соціумом через задоволення у ньому певних потреб може бути охарактеризований як цінність держави – відносно самостійний структурний елемент її соціальної сутності [4, с. 8]. Останню ж учений розуміє як таку специфічну властивість держави, яка полягає у її здатності «забезпечувати у процесі свого функціонування і розвитку задоволення основних потреб усього суспільства, а також створювати умови для можливого за наявних конкретно-історичних обставин задоволення потреб та інтересів окремих індивідів та їхніх спільнот (національних, соціально-економічних, демографічних, релігійних тощо)» [4, с. 12–13].

Встановлюючи із застосуванням потребового підходу сутність соціальної держави, О. Панкевич вказував на те, що для цього потрібно знайти відповідь на питання про те, «чії і які саме потреби має на меті і повинна задовольняти така держава». Відповідь автора на першу частину вказаного питання полягала у тому, що соціальна держава «задовольняє як загальносоціальні потреби усього суспільства, так і спеціальні, особливі потреби домінуючої частини населення», котрі у такій державі, якщо не збігаються із загальносуспільними інтересами, то їм не супе-

речать. А відповідь на другу частину зводилася до того, що соціальна держава повинна забезпечувати увесь комплекс основоположних прав людини, які є універсальними, нероздільними, взаємозалежними та взаємопов'язаними [13, с. 26, 65].

Такий підхід до визначення сутності соціальної держави відповідає цілям виконання сучасною державою соціальних зобов'язань. До цих цілей професор С. Стеценко відносить: підтримання балансу різноспрямованих інтересів членів суспільства та фактичне збереження влади, яка значно залежить від ступеня задоволення нею з боку соціуму. Держава, на його думку, повинна намагатись створити такі умови, за яких загальнодемократичні цінності (влада діє в інтересах більшості населення) зможуть співіснувати із соціальними стандартами (мінімум для гідного існування – усім, а більш виражені соціальні стандарти – для соціально уразливих груп) [18, с. 68, 70].

Для виконання цього завдання державі необхідно буде оцінювати стан задоволеності потреб й інтересів відповідних верств населення. А, як відомо, така офіційна оцінка потреб, інтересів людей відрізняється у суспільствах з демократичним і недемократичним політичними режимами. За першого, особливо якщо втілені засади соціальної демократії, потреби, інтереси за посередництва правового регулювання зазвичай балануються, а їхнє задоволення забезпечується на засадах рівності. Встановлення справедливого балансу, зважування приватних потреб, інтересів чи приватних з публічними (суспільними) є у цих державах однією з цілей правового регулювання. Причому практика демонструє приклади, коли таке балансування відбувається на користь тих інтересів меншості, які суперечать цінностям більшості [детал. див.: 10, с. 194; 12, с. 135–137; 17, с. 17].

Натомість у державах з недемократичним режимом задоволення потреб окремих соціальних груп може суттєво залежати від їхньої наближеності до правлячої групи. Тому і правове регулювання у цих державах часто не враховує потреби й інтереси багатьох людей, а можливість задоволення цих потреб і реалізації інтересів ставить у залежність від політичної лояльності їхніх носіїв.

Як зазначається у науковій літературі, таке соціальне явище як право можна пояснити двома шляхами: 1) вказівкою на причини його виникнення та розвитку; 2) вказівкою на цілі, завдяки яким відбувається його «розгортання» [8, с. 3–4]. Другий шлях обрав, зокрема, Р. фон Єрінг. Навіть в епіграф праці «Мета у праві» він виніс, як ми вже зазначали, вислів «Мета є творцем усього права» [2, титул.], розуміючи під такою метою спонуки, зумовлені потребами й інтересами. Близьку за змістом ідею розвивав професор Дж. Керімов. Він стверджував, що «ціль, як філософська категорія, лежить в основі пізнання права, процесу його створення та реалізації, розвитку й удосконалення» [3, с. 367]. Тому, безперечно, для нашого дослідження означена категорія має важливе теоретичне і практичне значення.

Американський соціолог Т. Парсонс писав, що процес дії переважно розглядають у зв'язку з цілями та називається або «здійснення», або «реалізація», або «досягнення». Поняття ж цілі «завжди передбачає співвіднесеність з майбутнім станом, якого або у цей момент нема та не буде, якщо ктор для цього щось не зробить, або, навпаки, бажаний стан існує, але він не залишається незмінним, якщо ктор не вживе для цього яких-небудь заходів» [14, с. 96].

У тому ж ключі розглядають поняття цілі російські вчені – професор О. Малько та доцент К. Шундиків. Вони визначили це поняття як «ідеальний (такий, що існує у свідомості) образ бажаного для суб'єкта стану, процесу чи явища, який виникає на основі об'єктивних потреб і можливостей буття та є важливою умовою раціональної людської діяльності» [7, с. 15].

О. Мизнікова вважає, що «ціль» – це універсальна філософська категорія, що становить феномен, який характеризує будь-який свідомий вольовий процес, зокрема й процес правового регулювання [8, с. 9]. Таке регулювання, зазвичай, має чимало різноманітних цілей, які можна класифікувати за різними критеріями, як-от: за обсягом – загальні й окремі; за часом досягнення – найближчі та перспективні (як різновид останніх виділяють також кінцеві); за значущістю для суб'єкта – основні (головні) і неосновні (неголовні); за змістом – конкретні й абстрактні; залежно від зв'язку із суб'єктом – суб'єктивні (цілі

людини) й об'єктивні (об'єкти діяльності); за наявністю засобів для досягнення – реальні та нереальні; залежно від відповідності рівню розвитку суспільства – істинні та хибні; за способом пізнання – емпіричні та теоретичні; за ступенем визначеності – абсолютні і відносні; залежно від впливу на розвиток суспільства – прогресивні та реакційні; за відповідністю моральним засадам соціуму – моральні й аморальні; залежно від спрямованості щодо людини – гуманні й антигуманні [7, с. 15–16, 63–64; детал. див.: 8, с. 9–10, 15–17]. До цього можемо додати ще такі поділи цілей: залежно від часу виникнення (первинні та вторинні), за рівнем функціонування (загальні і спеціальні), за колом суб'єктів, які їх поставили, – індивідуальні та колективні, за характером вираження – безпосередні й опосередковані.

Дослідники категорії «ціль» в юридичній науці розвинули, зокрема, проблематику «правових (юридичних) цілей» (О. Малько, К. Шундигов), «цілей у праві» (А. Екімов, В. Орлов, Р. фон Єрінг, Дж. Керімов, Ф. Тарановський), «цілей правових актів» (П. Рабінович) і «державних цілей» (С. Щербинін), «цілеспрямованості права» (Б. Малишев).

Свого часу Р. фон Єрінг зауважив, що «питання про зміст права зводиться до питання про ціль права», та сформулював на нього відповідь: право – це «забезпечення життєвих умов суспільства у формі примусу» [2, с. 321]. Такі умови – не тільки умови фізичного існування, але і «всі ті блага та насолоди, які, на думку суб'єкта, надають життю його справжню ціну» [2, с. 322]. Тобто, поняттям «життєві умови» охоплюються ті об'єкти, які забезпечують задоволення потреб і реалізацію інтересів відповідного суб'єкта. Саме рівень такого задоволення і реалізації дозволяє визначити ціну життя. Опосередковано це підтверджують і такі слова вченого: «... всі правові положення... мають метою людину», зосереджуються на ній; «все право існує заради суспільства» [2, с. 335, 336, 337].

Згідно з концепцією Дж. Керімова «ціль у праві» слід розглядати і як об'єктивну, і як суб'єктивну категорію. Така ціль є об'єктивною, оскільки вона визначається матеріальними умовами життя суспільства, закріплена у позитивному праві і в такому сенсі не залежить від свідомості та волі кожної окремої

людини. «Ціль у праві як ідеальний виразник необхідної чи можливої поведінки людей об'єктивна, закономірна і потрібна за джерелом виникнення та за змістом. Разом з тим вона суб'єктивна за її природою як продукт свідомої творчості людей, класів, народу» [3, с. 370].

Поняття «ціль у праві», як зауважив Ю. Оборотов, зводиться до його призначення – слугувати забезпеченню порядку у відносинах між людьми та їх об'єднаннями, подоланню соціальних конфліктів, гарантуванню безпеки суб'єктів суспільних відносин, збереженню цілісності соціальної спільноти та держави [11, с. 1049]. Інакше кажучи, – слугувати задоволенню різних потреб та інтересів суб'єктів. О. Малько та К. Шундіков теж звернули увагу на те, що будь-яка юридична (правова) ціль відображає суспільно значимі потреби й інтереси та визначили такий вид цілі як «ідеально передбачувану та гарантовану державою модель будь-якого соціального явища, стану або процесу, до досягнення якої за допомогою юридичних засобів прагнуть суб'єкти правотворчої та правореалізаційної діяльності» [7, с. 44]. Вчені вважають, що така ціль відрізняється від усіх інших тим, що вона: встановлюється у юридичних нормах переважно правотворчими органами держави; відображає найбільш суспільно значимі інтереси та потреби; формально виражається у специфічних правових засобах її визначення та реалізації; вирізняється загальнообов'язковою нормативністю; одноманітність практичної реалізації гарантується державною владою [7, с. 45–46].

З огляду на ці ознаки автори виділили низку особливих класифікацій власне юридичних цілей: 1) за сферою функціонування – «цілі у праві» (орієнтир, заданий державою у юридичних нормах) і «цілі у юридичній практиці» (орієнтири окремих учасників правовідносин); 2) за рівнем функціонування – загальноправові (орієнтири всього правового впливу у цілому), спеціальні (цілі окремих галузей та інститутів права, а також нормативних і правозастосовних актів) й окремі (встановлюються на рівні таких базових юридичних засобів, як суб'єктивні юридичні права, юридичні обов'язки, санкції, правовідносини, правові режими тощо); 3) за формою вираження у законодавстві

та у свідомості – цілі-моделі, цілі-мотиви та цілі-завдання; 4) за характером результату, на досягнення якого спрямований вплив – функціональні та предметні; 5) за суб'єктами, орієнтирами для яких є юридичні цілі, – загальнодержавні, цілі органів державної влади, підприємств, установ, організацій, посадових осіб, громадських рухів, громадян тощо [7, с. 52–64].

Професор Ф. Тарановський зазначив, що категорія цілі допомагає розкрити «мотиваційну дію права на волю індивіда», оскільки ціль, досягненню якої слугує юридичне нормування поведінки людей, впливає на побудову відповідних норм. Тому автор розглядав категорію «цілі в праві» у двох теоріях – «теорії індивідуальної свободи» (І. Кант) та «теорії інтересу» (Р. фон Єрінг, М. Коркунов, С. Муромцев), яка стала наслідком критики першої [19, с. 94–100]. Розвиваючи теорію інтересу, Ф. Тарановський стверджував, що ціль у праві не має наперед визначеного змісту, оскільки такий змінюється залежно від «загального культурного розвитку суспільства». Він писав: «Право має ціллю забезпечити загальні й індивідуальні інтереси»; юридичні обов'язки обмежують зовнішню свободу особи у загальних інтересах, а «надані правом права вимоги забезпечують певну сферу зовнішньої свободи, необхідну для задоволення індивідуальних інтересів» [19, с. 105–106]. Такий підхід до розуміння поняття «цілі у праві» підтверджує те, що позитивне правове регулювання спрямоване на задоволення людських потреб та інтересів, безвідносно до яких таке регулювання втрачає сенс.

Тобто, праву іманентно притаманна цілеспрямованість, що, як вказав професор Б. Малишев, «одночасно полягає у придатності права як системи бути засобом досягнення своїх внутрішніх і зовнішніх цілей, так і у детермінованості зазначеними цілями функціонування, складу, структури та розвитку права і всієї правової системи в цілому» [5, с. 1048]. Внутрішні – це пріоритет природних прав людини і верховенства права, а зовнішні – це «суспільні ідеали-цінності» справедливості, гуманізму, рівності та свободи [5, с. 1048; 6, с. 14]. Тобто, за такого підходу внутрішні цілі правової системи є похідними від зовнішніх. Останні – значно ширші за змістом, ніж перші: ми повинні прагнути справедливості, гуманізму, рівності та свободи для

того, щоби реально досягти пріоритету природних прав людини і верховенства права у регулюванні суспільних відносин. Проте і для внутрішніх, і для зовнішніх цілей спільним є те, що всі вони, так чи інакше, спрямовують правове регулювання до досягнення такої його цілі як належне задоволення людських потреб та інтересів. Маючи таку мету, позитивне право «здатне внормувати реалізацію державної влади, підпорядковуючи її служінню суспільству, загальним для всього соціуму інтересам, забезпеченню та захисту прав людини і громадянина» [15, с. 92].

Отже, вважаємо найвищою метою права (мета-метою) саме задоволення потреб й інтересів людини. Інші його цілі, так чи інакше, спрямовані на досягнення цієї мети. Таку інтерпретацію права та його мети можна розглядати як різновид соціолого-об'єктивістського обґрунтування права, що виступає, як писав професор Л. Явич, способом існування соціальних якостей людини [20, с. 64–65].

Зауважимо, що охарактеризувати задоволення людських потреб та інтересів як одну з основних цілей позитивного правового регулювання навряд чи можливо, не з'ясувавши хоча би стисло співвідношення поняття цілі з поняттям мотиву. Таке співвідношення, як вказує С. Занюк, виявляється у тому, що мотив виступає причиною (спонукою) постановки тих чи інших цілей: «...щоби поставити перед собою мету, необхідний відповідний мотив...» [1, с. 13]. Оскільки цілі тісно пов'язані з мотивами, вони, як вважає науковець, також здійснюють істотний спонукальний вплив на діяльність людини: «Чим конкретнішими є цілі, тим більший їх спонукальний вплив. Загальні, неконкретизовані цілі часто мають характер декларацій і не стимулюють до діяльності. Конкретизація мети, розробка проміжних цілей (етапів) і засобів їх досягнення – важливий мотиваційний фактор» [1, с. 15]. Тобто, якщо задоволення потреб й інтересів учасників суспільних відносин є метою правового регулювання, то така мета одночасно виступає мотивом до відповідних дій суб'єктів, задіяних у такому регулюванні.

З історії розвитку правового регулювання відомо, що воно має здатність як послаблювати конфронтацію всередині суспільства, зокрема через якомога повніше задоволення потреб

й інтересів людей, так і посилювати означену конфронтацію, коли юридичні засоби не дозволяють максимально повно задовольнити ці потреби й інтереси. Однак критерій «повноти» такого задоволення залишається предметом дискусій. Вважаємо, що кількісний критерій, попри його значну критику, залишається вагомим чинником для визначення повноти задоволення людських потреб. Однак, його також слід доповнити критерієм якісним (ціннісним). Так, неможливо вважати морально виправданим забезпечення благополуччя навіть абсолютної більшості суспільства, якщо ціною цього виступає певна абсолютна цінність, як-от життя людини (бодай однієї) [9, с. 8–10].

Висновки. Однією із сучасних тенденцій розвитку правового регулювання є збільшення у ньому питомої ваги потреб й інтересів людини, інтенсифікація їхнього введення у нормативно-правові акти. А це вимагає додаткових досліджень проявів зазначеної тенденції під кутом зору ролі людських потреб та інтересів у правовому регулюванні. Методологічною основою цих досліджень має бути потребовий підхід, який постулює ідею про те, що сутність соціальних явищ становлять ті їхні корисні властивості, які можуть бути використані для задоволення людських потреб та інтересів.

Будь-яке позитивне право покликане, так чи інакше, бути дієвим інструментом задоволення людських потреб та інтересів або, щонайменше, ефективно цьому сприяти, з огляду на що саме задоволення таких потреб й інтересів має бути найвищою метою (мета-метою) позитивного права у демократичній соціальній державі. Інші його цілі повинні спрямовуватися на досягнення цієї мети.

Правове регулювання здатне як послаблювати конфронтацію всередині суспільства, зокрема через якомога повніше задоволення потреб й інтересів людей, так і посилювати означену конфронтацію, коли юридичні засоби не дозволяють максимально повно задовольнити ці потреби й інтереси. Втім кількісний критерій «повноти» задоволення потреб і інтересів слід доповнити критерієм якісним (ціннісним) – неможливо вважати морально виправданим забезпечення благополуччя навіть

абсолютної більшості суспільства, якщо ціною цього виступає певна абсолютна цінність, як-от життя людини.

Список використаних джерел:

1. Занюк С. С. Психологія мотивації: Навч. посібник. Київ: Либідь, 2002. 304 с.
2. Ієринг Р. фон. Ціль вь правь. Первый томъ / Под ред. В. Р. Липцаго (пер.); пер. Н. Ф. Дерюжинский, Н. В. Муравьев. Санкт-Петербург: Изданіе Н. В. Муравьева, 1881. 412 с.
3. Керимов Д. А. Философские проблемы права. Москва: Мысль, 1972. 473 с.
4. Лобода Ю. П. Цінність держави як її соціальна сутність (теоретико-методологічні аспекти дослідження): автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень. Одеса: Одеська національна юридична академія, 2001. 16 с.
5. Малишев Б. В. Цілеспрямованість права. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 2: Філософія права / редкол.: О. В. Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 1047–1049.
6. Малишев Б. В. Цілеспрямованість правової системи (теоретичні аспекти). Європейські перспективи. 2012. № 4. Ч. 1. С. 13–18.
7. Наконечна А. М. Сприяння задоволенню людських потреб як одна з визначальних цілей сучасного позитивного права. Перспективи реалізації та захисту прав людини в умовах глобалізації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 30 червня 2016 р.). Тернопіль, 2016. С. 8–10.
8. Наливайко Л. Р. Інтерес правовий. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права / редкол.: О. В. Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 193–195.
9. Оборотов Ю. М. Ціль у праві. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 2: Філософія права / редкол.: О. В. Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 1049–1051.
10. Панкевич О. З. Концепт мультикультуралізму крізь призму проблеми забезпечення прав національних меншин. Право України. 2019. № 11. С. 128–143.
11. Панкевич О. З. Соціальна держава та права людини «другого покоління» (загальнотеоретичне дослідження). Праці Львівської ла-

бораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук України / Редкол. : П. М. Рабінович (го- лов. ред.) та ін. Серія І. Дослідження та реферати. Вип. 11. Львів : Астрон, 2006. 176 с.

12. Петришин О. В. Держава. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 3: Загальна теорія права / редкол.: О. В. Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. С. 89–92.
13. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посібник. 10-е вид., доп. Львів: Край, 2008. 224 с.
14. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право: навч. посібник. Київ: Юрін- ком Інтер, 2019. 328 с.
15. Стеценко С. Г. Основоположні принципи соціальної держави. Альманах пра- ва. 2012. Вип. 3. С. 68–71.
16. Тарановский Ф. В. Учебник энциклопедии права. Типография К. Маттисена, 1917. 534 с.

REFERENCES :

1. Zaniuk S. S. (2002). *Psykhoholohiia motyvatsii..* Kyiv: Lybid.
2. Ierynh R. fon. Тсъл въ правъ. Первыи томъ. V. R. Lytskaho, N. F. Deriuzhynskiy, N. V. Muravev. (Eds.) (1881). Sankt-Peterburghъ: Yzdanie N. V. Muraveva.
3. Kerymov D. A. (1972). *Fylosofskye problemy prava*. M.: Musl.
4. Loboda Yu. P. (2001). *Tsinnist derzhavy yak yii sotsialna sutnist (teoretyko- metodolohichni aspekty doslidzhennia): candidate's thesis :12.00.01 – teoriia ta istoriia derzhavy i prava; istoriia politychnykh i pravovykh uchen*. Odesa: Odeska natsionalna yurydychna akademiia.
5. Malyshev B. V. (2017). *Tsilespriamovanist prava. Velyka ukrainska yurydychna entsyk- lopediia: u 20 volls. Voll. 2: Filosofiia prava .O. V. Petryshyn (Ed.); Nats. akad. prav. nauk Ukrainy; In-t derzhavy i prava imeni V. M. Koretskoho NAN Ukrainy; Nats. yuryd. un-t imeni Yaroslava Mudroho*. Kharkiv: Pravo. pp. 1047–1049.
6. Malyshev B. V. (2012). *Tsilespriamovanist pravovoi systemy (teoretychni aspekty). Yevropeiski perspektyvy*. № 4, part. 1. pp. 13–18.
7. Nakonechna A. M. (2016). *Spryiannia zadovolenniu liudskykh potreb yak odna z vyzna- chalnykh tsilei suchasnoho pozytyvnoho prava. Perspektyvy realizatsii ta zakhystu prav liudyny v umovakh hlobalizatsii: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Ternopil, 30 chervnia 2016 r.)*.
8. Nalyvaiko L. R. (2017). *Interes pravovyi. Velyka ukrainska yurydychna entsyklopediia: u 20 volls. Voll. 3: Zahalna teoriia prava*. O. V. Petryshyn

- (Ed.); Nats. akad. prav. nauk Ukrainy; In-t derzhavy i prava imeni V. M. Koretskoho NAN Ukrainy; Nats. yuryd. un-t imeni Yaroslava Mudroho. Kharkiv: Pravo, pp. 193–195.
9. Oborotov Yu. M. (2017). Tsil u pravi. Velyka ukraïnska yurydychna entsyklopediia: u 20 volls. Voll. 2: Filosofiia prava. O. V. Petryshyn (Ed.); Nats. akad. prav. nauk Ukrainy; In-t derzhavy i prava imeni V. M. Koretskoho NAN Ukrainy; Nats. yuryd. un-t imeni Yaroslava Mudroho. Kharkiv: Pravo, pp. 1049–1051.
  10. Pankevych O. Z. (2019). Kontsept multykulturalizmu kriz pryizmu problemy zabez- pechennia prav natsionalnykh menshyn. *Pravo Ukrainy*. № 11. pp. 128–143.
  11. Pankevych O. Z. (2006). Sotsialna derzhava ta prava liudyny «druhoho pokolinnia» (zahalnoteoretychne doslidzhennia). Pratsi Lvivskoi laboratorii prav liudyny i hromadianyna Naukovo-doslidnoho instytutu derzhavnoho budivnytstva ta mistsevoho samovriaduvannia Akademii pravovykh nauk Ukrainy. P. M. Rabinovych (Ed.). Seriia I. Doslidzhennia ta referaty. Issuer 11. Lviv : Astron.
  12. Petryshyn O. V. (2017). Derzhava. Velyka ukraïnska yurydychna entsyklopediia: u 20 volls. Voll. 3: Zahalna teoriia prava. O. V. Petryshyn (Ed.); Nats. akad. prav. nauk Ukrainy; In-t derzhavy i prava imeni V. M. Koretskoho NAN Ukrainy; Nats. yuryd. un-t imeni Yaroslava Mudroho. Kharkiv: Pravo, pp. 89–92.
  13. Rabinovych P. M. (2008). Osnovy zahalnoi teorii prava ta derzhavy: navch. posibnyk. 10-e vyd., dop. Lviv: Krai.
  14. Savchyn M. V. (2019). Porivnialne konstytutsiine pravo: navch. posibnyk. Kyiv: Yurin- kom Inter.
  15. Stetsenko S. H. (2012). Osnovopolozhni pryntsypy sotsialnoi derzhavy. *Almanakh pra- va*. Issuer. 3. pp. 68–71.
  16. Taranovskyi F. V. (1917). Uchebnyk entsyklopedyy prava. Tipohrafiia K. Mattysena.

A. M. Nakonechna

Ensuring Human Needs and Interests as One of the Primary Objectives of Legal Regulation (Theoretical and Methodological Aspect)

Abstract. The article is devoted to the analysis of theoretical and methodological foundations for identifying human needs and interests as the primary objective of legal regulation in a modern democratic welfare state. It elucidates various scientific approaches to understanding the essence of legal goals and legal regulation. The study contends that the quantitative criterion of «completeness» in satisfying human needs and interests should be complemented by a qualitative (value-based) criterion.

One of the current trends in the evolution of legal regulation is the increasing emphasis on human needs and interests and their intensified incorporation into normative legal acts. This trend necessitates additional research to explore the manifestations of this evolution, particularly focusing on the role of human needs and interests in legal regulation. The methodological basis for such studies should be a needs-based approach, which posits that the essence of social phenomena is comprised of their beneficial attributes that can be utilized for fulfilling human needs and interests.

Positive law is intended, in one way or another, to serve as an effective instrument for satisfying human needs and interests or, at the very least, to contribute effectively toward this end. Accordingly, the ultimate satisfaction of these needs and interests should be considered the highest aim (meta-objective) of positive law within a democratic welfare state. All other legal goals should be aligned to achieve this overarching aim.

Legal regulation has the capacity to either mitigate societal confrontation – specifically by comprehensively fulfilling people’s needs and interests – or exacerbate such confrontation when legal means are insufficient for fully satisfying these needs and interests. However, the quantitative criterion of «completeness» in meeting human needs and interests ought to be supplemented by a qualitative (value-based) criterion. It is morally indefensible to ensure the well-being of even an absolute majority of society at the expense of certain absolute values, such as human life.

Keywords: *legal regulation, democratic welfare state, human needs and interests, methodological foundations, value-based criteria.*